

ÇOCUK EDEBİYATINDA GERÇEK EĞİLİMLER VE GELENEKSEL MODELLER

Walter SCHERF

Çeviren :
Dr. Nilüfer TUNCER

Uluslararası Çocuk Kütüphanesinin yıllık çocuk kitapları sergisi açıldığında, daima şu soruyla karşılaşırız: Piyasadaki eğilimler nelerdir?

Ancak biz, gerçekten çocuk kitapları dünyasında nelerin olup bittiğini anlamak istiyorsak, ne genellemelerden, ne de tek tek gerçeklere dayanılarak yaratılan sansasyondan yardım umabiliriz. Kuşkusuz birçok ülkede kovboy edebiyatı yeniden canlanmış, macera, resimli kitaplara bile girmiştir; ninelerimizin duygusal hikâyeleri kaybolmakta olup, dünün yasaklarını kaldırıp kısırtılmak eğilimi vardır; İskandinav ülkeleriyle Federal Almanya, sert sosyal eleştiriler, hattâ devrimsel tartışmalar devrinden yeni çıkmışlardır. Ancak, aynı zamanda, bütün dünyada şiire de ilgi uyanmağa başlamıştır. Bu ilgi, dünün ders kitabı biçimi şiirlerine değil, fakat Garcia Lorca ve Majakowski'nin, sürrealist mizahçıların veya William Blake'in, Japon Haikus'un, Bert Brecht'in şiirlerine, ekspresyonizm ve sembolizm şiirlerine, kısaca çocuklar için yazılmamış, fakat çocuklarca keşfedilmiş şiirlere karşı uyanmıştır. Bütün bu gerçeklerin ortak yönü nedir? Dünya çapında peri masallarının ve çocuk şiirlerinin şimdiye dek rastlanmamış çoğunlukta bulunması olgusunu nasıl açıklayacağız? Bazen bunun, kapitalizmin akılcıca sürdürdüğü bir işi olduğu söylenir. Halk masalları ve ninni tipi şiirlerin yazar hakkı yoktur. Aslında yazar hakkı istenmeyen pek çok yazı vardır ama kimse bunların metinlerini ilginç bulmaz. Sosyalist ülkelerde de, devlet yayınevleri yığınla geleneksel masallar ve şiirler çıkarmaktadır. Gerçek olan şudur ki, çocuk edebiyatında yumuşaklık yok olmaktadır. Etkili, derine inen, cesur ataklar yapılmakta ve bunda, okuyucu, yazar veya editörün hangi ekonomik ya da politik sistemde yaşadığının bir önemi olmamaktadır. Çeşitli ülkelerde bu atılımı yapan resimli kitap Maurice Sendak'ın «Where the Wild Things Are» (New York: Harper 1963) adlı eseridir. Bu kitap, başlangıçta sert ve haksız eleştirilere uğramıştır. Fakat aynı sırada eleştirmenler Tomi Ungerer'ce başlatı-